

Proгноza demografică pentru Chişinău până în anul 2020¹

Demografia – numărul, structura şi dinamica populaţiei – este cel mai important factor, forţa motrice a schimbărilor şi dezvoltării (sau stagnării) oricărui oraş. Anume populaţia – adică componenţa după sex şi vârstă, activitatea economică, necesitatea sa în locuinţe, educaţie şi cultură – în multe privinţe determină ritmurile şi stabilitatea creşterii economice, structura gradului de ocupare, organizarea sistemelor ocrotirii sănătăţii şi învăţământului, caracterul construcţiilor de locuinţe, formarea zonelor de recreare.

Pornind de la aceste circumstanţe, elaborarea perspectivelor oraşului Chişinău sub forma unei Concepţii, a unui Plan strategic sau a unui Plan general de construcţie în calitate de component indispensabil, presupune existenţa unei prognoze demografice. Elaborarea ei pentru Chişinău acum, după recensământul populaţiei în anul 2004 (pentru prima dată după recensământul populaţiei în anul 1989, pe care s-a bazat Planul general anterior) - primeşte o nouă bază statistică iniţială şi o panoramă de dezvoltare a proceselor demografice în anii 90, ceea ce sporeşte veridicitatea de prevedere a tendinţelor lor pentru următoarea perspectivă.

Scenariile demografice

Actuala prognoză demografică pentru Chişinău până în anul 2020 este alcătuită pentru practica prognozării demografice, conform schemei tradiţionale în 3 variante: sunt evaluate trei scenarii demografice – „înalt”, „mediu” şi „jos”, ce diferă după parametri şi factori, ce determină dinamica populaţiei. Totodată, realizarea oricărei dintre variante va fi predeterminată conform variantei corespunzătoare a dezvoltării social – economice, atât a oraşului Chişinău, cât şi a Republicii Moldova în întregime.

Scenariul înalt al dezvoltării demografice a Chişinăului se leagă de realizarea variantei optimiste a dezvoltării social – economice a ţării, el este orientat spre mărirea nivelului şi calităţii de trai, ca condiţie necesară de scădere a mortalităţii, şi de asemenea spre creşterea activităţii economice în ţară şi, concomitent, - spre reducerea migraţiei peste hotare a populaţiei în vârstă aptă de muncă, activizarea proceselor migraţionale în interiorul ţării (regiuni - capitala), şi sporirea frumuseţii imigraţionale a Chişinăului. În acelaşi timp, schimbările social – economice pozitive, nu înseamnă numai creşterea natalităţii, dar prognoza economică pesimistă nicidecum nu exclude mărirea sa. Cu toate acestea, întemeietorii prognozei pornesc de la faptul că, în primul caz e posibil un nivel mai înalt al natalităţii, decât în al doilea. În general varianta înaltă – este un scenariu de dezvoltare a evenimentelor destul de posibil în condiţii favorabile. Lui îi corespunde şi o durată lungă de viaţă, şi un nivel mai înalt al natalităţii.

Scenariul jos al prognozei demografice are un sens simetric. El e posibil şi se combină cu varianta pesimistă a viitoarei dezvoltări social – economice. Menţinerea situaţiei economice apărute sau înrăutăţirea ei, înseamnă continuarea tendinţelor negative în domeniul mortalităţii şi migraţiei, dar, în principiu, nu exclude mărirea natalităţii, deşi o face puţin posibilă.

Scenariul mediu al prognozei presupune îmbunătăţirea treptată a situaţiei social – economice, dar puţin mai lentă, decât în scenariul înalt, viteza transformărilor social – economice atât în oraşul

¹ Această prognoză (proiect – octombrie 2005) a fost elaborată de experţii Institutului Naţional de Cercetări şi Proiectări „Urbanproiect”, Centrului de Investigaţii Strategice şi Reforme (CISR), Institutului de Economie al AŞ a RM prin consultări cu Biroul Naţional de Statistică.

Proгноza se propune pentru discuţie pentru a fi ulterior precizată în ianuarie 2006.

Chișinău, cât și în țară în întregime. Întemeietorii prognozei presupun, că aceasta este varianta cea mai posibilă a dezvoltării demografice.

Scenariul natalității. Scenariile de prognoză a natalității la un nivel mult mai mic, decât scenariul mortalității și migrației, sunt legate de perspectivele social – economice de dezvoltare ale orașului. Dezvoltarea economică stabilă nu înseamnă revenirea la nivelele mai înalte ale natalității în anii 80 (vârf în anul 1986 – 21 de nașcuți la 1000 de locuitori). De aceea nu este exclus faptul că, schimbările în cadrul natalității au un caracter ireversibil.

Varianta joasă a prognozei presupune, că natalitatea stabilizează la un nivel foarte mic, aproape de modelul occidental. În prognoză se presupune, că coeficientul natalității totale nu va coborî către anul 2020 mai jos de 1.05.

Varianta înaltă a prognozei natalității de asemenea pornește de la răspândirea universală a modelului occidental a comportării reproductive. Conform variantei optimiste, natalitatea se va mări, dar, totuși, nivelul la începutul anilor 90 nu va fi atins.

Varianta medie este intermediară. Ea presupune mărirea natalității, dar mult mai moderat, decât în varianta înaltă. Mărirea indicelui natalității totale (*a se vedea tabelul 1*), este determinată de schimbarea corelației numărului de femei cu vârste reproductive, din contul migrației interioare.

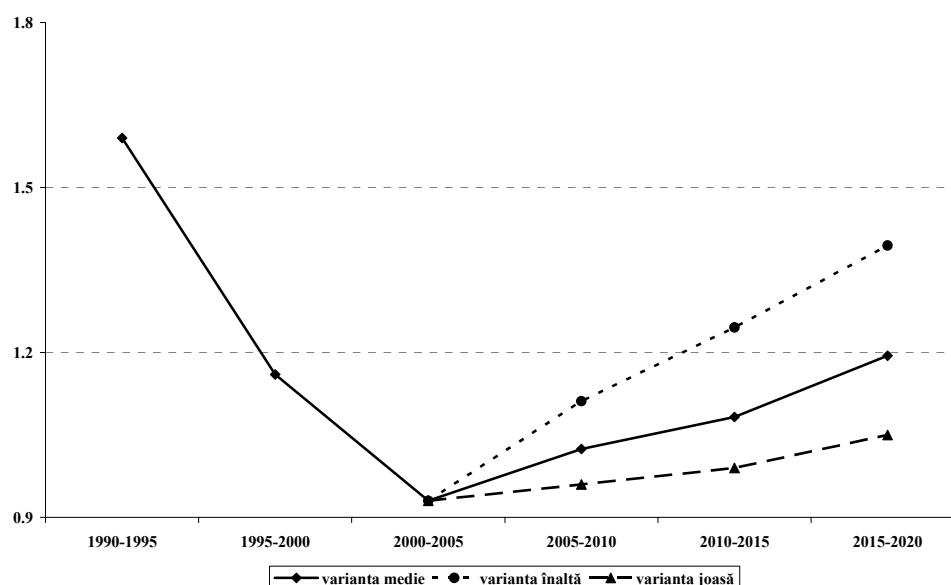
Nici unul din scenarii nu prevede ridicarea natalității până la nivelul, ce asigură chiar și simpla reînnoire a generațiilor (*graficul 1*)

Tabelul 1

Prognoza coeficientului natalității totale

	Varianta medie	Varianta înaltă	Varianta joasă
1990-1995	1.59	1.59	1.59
1995-2000	1.16	1.16	1.16
2000-2005	0.93	0.93	0.93
2005-2010	1.02	1.11	0.96
2010-2015	1.08	1.25	0.99
2015-2020	1.19	1.39	1.05

Rata totală a fertilității după trei variante ale prognozei, %

Scenariile mortalității. Viitoarea dinamică a mortalității este legată de perspectivele economice ale țării (nivelul și calitatea de trai, calitatea ajutorului medical). Pornind de la tendința apărută, se poate presupune că, o oarecare scădere a mortalității în anii 90 a avut, mai degrabă, un caracter compensator și nu a schimbat brusc cu tendința negativă durabilă. Există motive de a presupune, că mortalitatea în Chișinău după o serie de oscilații, treptat capătă o tendință crescândă. Cu toate acestea, tendințele generale ale dinamicii mortalității populației, în multe determină situația cu un nivel înalt al mortalității oamenilor în vârstă aptă de muncă, în special bărbați. Din aceste considerente au fost formulate trei scenarii ale mortalității (tabelul 2).

Tabelul 2

Ipotezele schimbării indicelui mortalității

Anii	Varianta medie		Varianta înaltă		Varianta joasă	
	masculin	feminin	masculin	feminin	masculin	feminin
<i>Numărul decedați (la 1000 locuitori), ‰</i>						
1990-1995	8.2		8.2		8.2	
1995-2000	10.4	7.9	10.4	7.9	10.4	7.9
2000-2005	9.4	7.6	9.0	7.5	9.6	7.6
2005-2010	10.9	8.7	10.2	8.6	11.2	8.8
2010-2015	11.7	9.8	11.2	9.6	13.1	10.3
2015-2020	12.9	11.0	12.3	10.7	15.6	12.1
<i>Copii decedați în vîrsta sub 1 an (la 1000 născuți-vii), ‰</i>						
1990-1995	19.8		19.8		19.8	
1995-2000	25.8	15.4	25.8	15.4	25.8	15.4
2000-2005	10.8	10.1	10.8	9.8	11.0	10.5
2005-2010	10.0	9.8	9.3	8.9	10.9	10.5
2010-2015	9.2	8.2	8.8	8.0	10.0	10.0
2015-2020	9.0	7.9	8.5	7.2	10.0	10.0

Toate trei scenarii presupun reducerea de mai departe a mortalității în primul an al vieții – mai mare în varianta optimistă, mai mică în varianta pesimistă.

Referitor la mortalitatea populației mature, scenariul mic pesimist (din punct de vedere a duratei vieții) nu presupune schimbarea situației în domeniul mortalității până în anul 2020. Această prognoză se bazează pe ipoteza, că se va păstra un nivel destul de mare, care prin scăderea lentă a mortalității infantile poate să ducă la o stagnare de lungă durată așteptată de către durata vieții.

Scenariul înalt (optimist) presupune că, mărirea duratei vieții va începe o nouă tendință, care se va dezvolta în viitor, dar tempoul de scădere a mortalității în anii 2000 – 2015 va fi același, ca în țările dezvoltate în anii 1965 – 1985.

Varianta medie de asemenea presupune, că scăderea mortalității va continua în viitorul apropiat, dar tempoul său va fi mai mic, decât în scenariul optimist.

Scenariul migrațiunii. Migrațiunea este al treilea component, ce determină parametrii de bază a dinamicii populației pentru perspectiva ulterioară în 15 ani. Torentele de bază ale migrației:

- migrația legată, mai întâi de toate, cu imigrarea cetățenilor Republicii Moldova peste hotare, începutul formării acolo a diasporei stabile și legată cu Moldova (Chișinău) prin schimb migrațional („scenariul diasporei stabile”). Diaspora moldovenească stabilă deja există în Rusia și Ucraina, începe să se formeze în Germania, Italia, Spania, Canada, SUA;
- migrația etnică – dinamica de mai departe va fi determinată, de fapt, de scăderea numărului reprezentanților minorităților naționale, ce locuiesc pe teritoriul Moldovei în general și în Chișinău în particular;
- imigrarea în Moldova, atât din țările CSI, cât și a țărilor lumii celelalte are un caracter limitat, de aceea se presupune, că aceste torente nu vor influența numărul populației republicii în întregime și a Chișinăului în particular în perioada de prognoză.

Varianta joasă presupune, că evadarea considerabilă a populației se va păstra și în viitor.

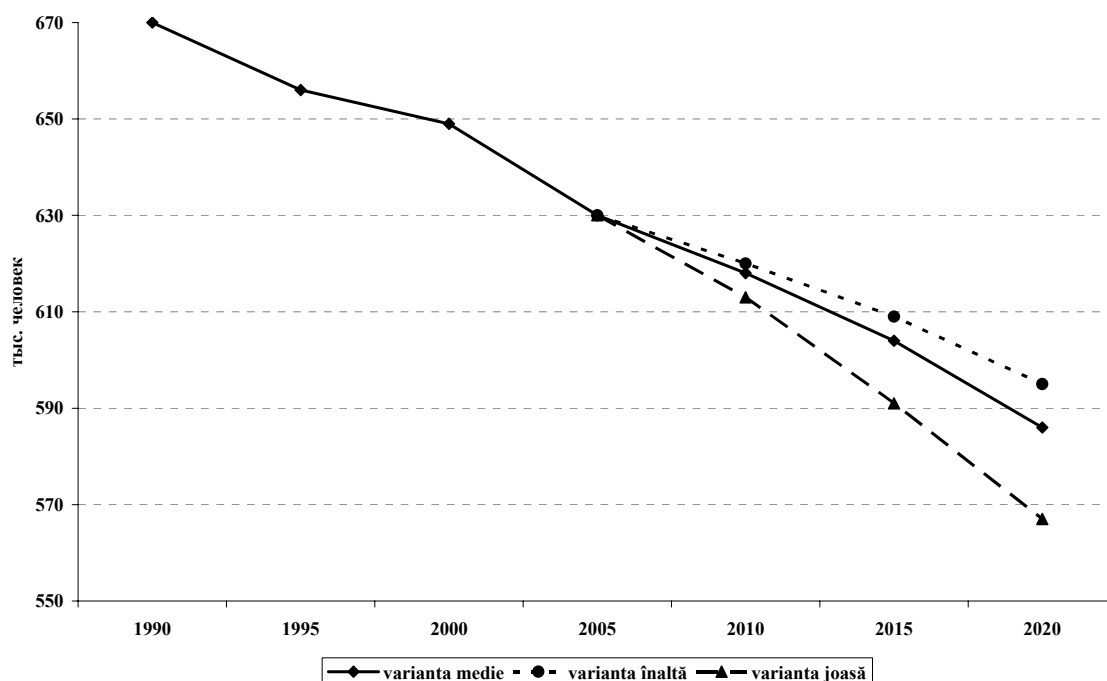
Varianta înaltă, pornește de la ipoteza, că va avea loc încetinirea tempourilor imigrației externe, se va păstra tendința, apărută la mijlocul anilor 90.

Rezultatele de bază ale prognozei

Descrescerea populației. Bazate pe ipotezele descrise mai sus, calculele de prognoză indică, că după toate variantele prognozei numărul populației Chișinăului la începutul anului 2021 va fi mai mic, decât în anul 1990 (*graficul 2*). În conformitate cu varianta medie ea se va reduce cu 12.6%, cu cea mică – mai mult de 15%. Conform variantei înalte, numărul populației la sfârșitul perioadei va fi cu 11.2% mai mic, decât la început.

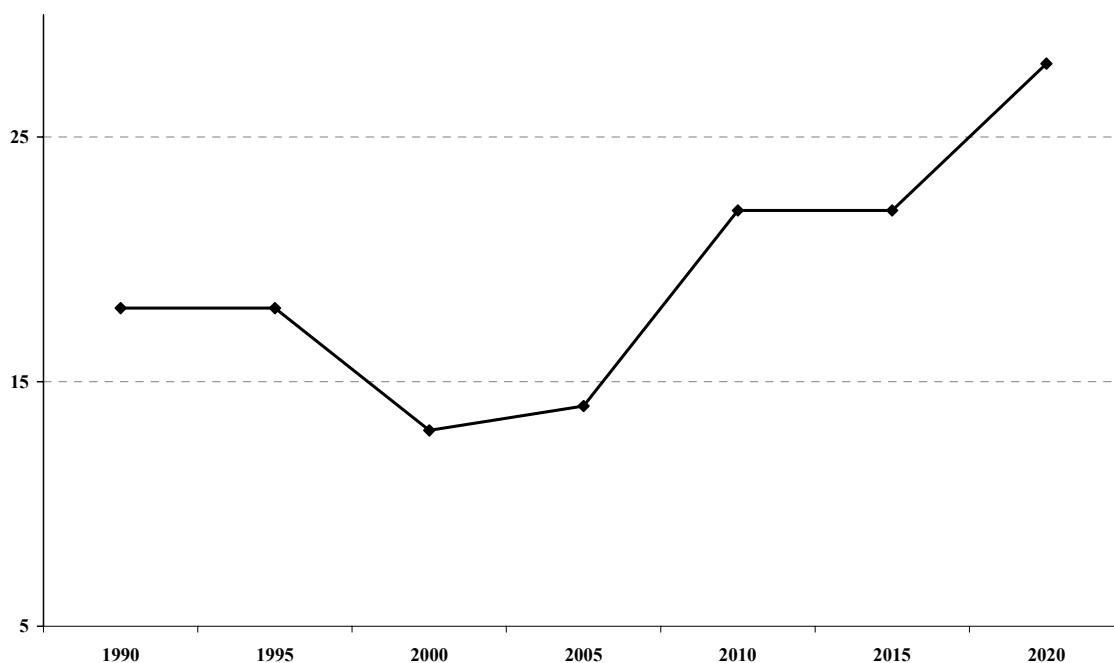
Vom remarca, că descrescerea populației în perioada de prognoză se determină, mai întâi de toate, prin schimbările stabile în comportamentul demografic masiv al populației, ce duc la o scădere mare a natalității, de aceea pentru a o opri este destul de greu. Dat fiind faptul că nu e posibil să se bazeze pe restabilirea numărului populației din contul creșterii naturale, se poate presupune, că reducerea numărului populației Chișinăului poate căpăta între timp un caracter îndelungat.

Proгноза numărului total al populației Chișinăului

Îmbătrânirea populației. Conform tuturor variantelor prognozei, va continua procesul de îmbătrânire a populației Chișinăului. Vârsta medie a celor vii se va mări de la 34 de ani în anul 2000 până la 41 – 42 ani spre anul 2020. Partea persoanelor în vârstă de muncă (în anul 2000 – 72%) mai întâi se va mări puțin (până la 75% în anul 2005), dar apoi iarăși se va micșora – până la 68% în scenariul jos și 66% în scenariul mare.

Îmbătrânirea populației Chișinăului numărul persoanelor peste vârsta aptă de muncă la 100 persoane în vârstă aptă de muncă

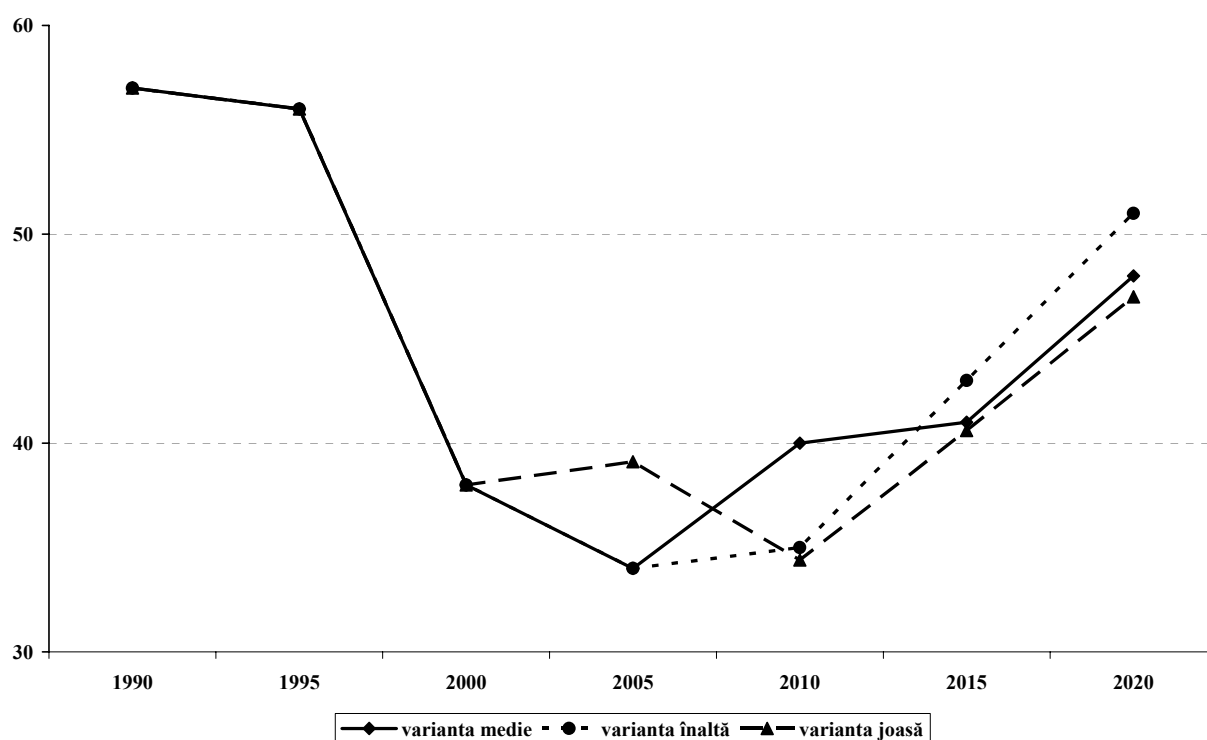
Sarcina pentru populația aptă de muncă. În legătură cu îmbătrânirea populației, dar și cu oscilațiile componente sale de vârstă, condiționate de particularitățile piramidei de vârstă, schimbările sarcinii demografice pentru populația aptă de muncă vor avea un caracter crescând stabil. Începând cu anul 2005, numărul populației Chișinăului în vârstă de muncă se va micșora. Indiferent de scenariu, esențial va crește, așa numita, sarcina pensionarilor, numărul persoanelor în vârstă de pensionare la 100 de oameni în vârstă de muncă de la 13 în anul 2000 până la 28-29 în anul 2020. (a se vedea graficul 3).

Ținând cont de faptul, că creșterea sarcinii oamenilor în vârstă puțin se compensează cu reducerea numărului de copii, sarcina demografică totală, va atinge relativ însemnătăți nu prea înalte: 38 de oameni la 100 de oameni în vârstă de muncă în anul 2000, apoi o scădere până la 34 la 100 de oameni în vârstă de muncă – în anul 2005, mai departe se așteaptă creșterea – până la 47 oameni conform scenariului jos și 51 oameni la 100 de oameni în vârste de muncă conform scenariului înalt. (graficul 4).

Graficul 4

Indicii sarcinii demografice

Numărul persoanelor în vârstă înaptă de muncă la 100 persoane în vârstă aptă de muncă

În așa mod, aprecierea tendințelor îndelungate ale dezvoltării demografice a orașului Chișinău, nu dă temeiuri și pentru concluzia despre viitoarea creștere a populației orașului în perspectiva apropiată. Mai degrabă, în Moldova și în Chișinău, inclusiv, ca și în majoritatea țărilor europene, balanța nașterilor și deceselor în prima jumătate a secolului XXI se va aranja în așa mod, încât sporul natural al populației va fi negativ.² Dar aceasta înseamnă, că formându-se numai din contul proceselor reproducției naturale, populația țării se va reduce. În afară de aceasta, în următorii 5-7 ani pe această tendință se va resimți și migrația muncitoare a populației peste hotare. Pentru orașul Chișinău, această tendință se micșorează cu pătrunderea migrațiilor din alte

² Conform raportului „Perspectivele demografice mondiale: Ediția 2004” pregătit de către Departamentul afacerilor economice și sociale de selectare a populației a Secretariatului ONU, spre anul 2020 (în comparație cu anul 1990) numărul populației Republicii Moldova, inclusiv Transnistria, se va micșora cu 7.1%, dar totodată numărul populației urbane va crește cu 5.4% (a se vedea anexa 2).

regiuni ale țării în virtutea unui nivel mai înalt al gradului de ocupare, marilor venituri și condiții pentru învățământ. Cu toate acestea, nici cea mai posibilă variantă „medie” a prognozei, nici chiar varianta „înaltă” nu indică spre posibila mărire a numărului populației Chișinăului.

Actualmente (anul 2004) în Chișinău, în mediu la o femeie îi revine 0.93 nașteri cu nivel necesar pentru reproducerea simplă a populației, de 2.15. Scăderea natalității și reducerea numărului și a părții copiilor în populație, duce la îmbătrânirea demografică. Conform variantei „medii” a prognozei, cea mai posibilă din punctul de vedere a întemeietorilor, deja spre anul 2020 numărul persoanelor în vârstă va depăși numărul copiilor și adolescenților cu vârstă până la 15 ani. Se va micșora și numărul populației în vârstă de muncă, ceea ce înseamnă reducerea numărului populației activ – economice, apare pericolul deficitului forțelor de muncă, mărirea sarcinii demografice pentru populația aptă de muncă, și prin urmare mărirea sarcinii pentru sistemul ocrotirii sănătății, complicarea problemelor de achitare a pensiilor și a indemnizațiilor sociale, și altele.

Reieșind din aceste circumstanțe, cele mai posibile tendințe de schimbare a numărului populației orașului Chișinău sunt prezentate în felul următor (*a se vedea tabelul 3*)

Tabelul 3

**Numărul populației orașului Chișinău până în anul 2020
(trei variante ale prognozei)**

Anii	Varianta medie			Varianta înaltă			Varianta joasă		
	masculin	feminin	total	masculin	feminin	total	masculin	feminin	total
1990	324	346	670	324	346	670	324	346	670
1995	317	339	656	317	339	656	317	339	656
2000	303	346	649	303	346	649	303	346	649
2005	293	337	630	293	337	630	293	337	630
2010	286	332	618	288	332	620	284	330	613
2015	279	325	604	282	326	608	272	319	591
2020	270	316	586	276	319	595	259	307	567

Concentrarea în Chișinău la sfârșitul anilor 80 a unui număr mai mic al populației (aproximativ 570-600 mii oameni, dar împreună cu suburbia – în jur de 800 mii oameni) nu se poate de examinat în plan negativ, ca factor, ce reține capitalele sau țările în întregime. În perspectiva apropiată, și pentru orașul capitalei și pentru sistemul urban de așezare, pe teritoriul Republicii Moldova apar noi puncte de plecare pentru o dezvoltare mult mai balansată și efectivă – după criteriile social – economice.

**Principalii indicatori demografici ai or. Chișinău
în ultimii 25 ani și prognoza pentru anii 2005 - 2020**

	Numărul mediu anual al populației prezente, mii locuitori	Născuți-vii, la 1000 locuitori	Decedați, la 1000 locuitori	Sporul natural al populației, ‰	Decedați în vârsta sub un an la 1000 născuți-vii
	anii 80				
1980	522.2	18.5	7.2	11.3	28.3
1981	536.8	19.2	7.0	12.2	28.8
1982	551.7	18.8	6.8	12.0	24.1
1983	569.6	21.0	6.8	14.2	20.6
1984	588.5	20.6	6.9	13.7	20.5
	anii 90				
1985	606.1	20.2	6.8	13.4	18.7
1986	623.9	20.9	6.3	14.6	16.7
1987	641.1	20.2	6.4	13.8	18.5
1988	657.8	19.6	6.6	13.0	20.7
1989	667.1	17.6	6.6	11.0	18.1
	la începutul secolului 21				
1990	676.1	16.2	7.0	9.2	19.4
1991	671.9	14.8	7.2	7.6	18.5
1992	665.3	14.2	6.9	7.3	19.6
1993	662.5	12.1	7.3	4.8	21.3
1994	661.6	11.1	8.5	2.6	24.1
	prognoza pînă la 2020				
1995	661.7	10.4	8.7	1.7	23.8
1996	663.3	9.0	8.0	1.0	24.1
1997	664.0	8.9	8.1	0.8	21.1
1998	663.4	9.1	8.0	1.1	20.6
1999	663.5	8.3	8.1	0.2	18.6
	la începutul secolului 21				
2000	662.7	8.4	7.8	0.6	17.6
2001	662.0	8.4	7.5	0.9	11.9
2002	662.2	8.3	7.9	0.4	12.9
2003	661.5	7.9	7.9	0.0	10.6
2004	661.7	9.1	7.8	1.3	8.4
	prognoza pînă la 2020				
2005-2010	624	9.0	9.7	-0.7	9.9
2010-2015	611	8.8	10.7	-1.9	8.7
2015-2020	595	8.2	11.8	-3.6	8.5

Demografia Moldovei
conform raportului "Perspectivele demografice mondiale: Ediția 2004"

Tabelul 1.

Anii	Populația, mii locuitori	din care:				Revin femei la 100 de bărbați, %	Ponderea femeilor vîrsta 15-49 ani, %	Vîrsta medie a mamei, ani
		Populația urbană	Populația rurală	Masculin	Feminin			
1990	4364	2047	2317	2080	2284	91.1	48.2	29.9
1995	4338	2002	2336	2073	2266	91.5	50.0	30.8
2000	4360	1957	2317	2043	2232	91.5	52.8	31.6
2005	4268	1948	2258	2010	2195	91.6	54.5	33
2010	4165	1985	2175	1990	2170	91.7	53.4	34.6
2015	4026	2058	2056	1970	2144	91.9	51.4	36.5
2020	4054	2158	1896	1943	2111	92.0	50.1	38.6

Tabelul 2.

Anii	Ponderea populației pe diferite grupe de vîrstă, %						Indicii sarcinii demografice		
	0-4	5-14	15-24	60 ani și peste	65 ani și peste	80 ani și peste	Total	Copii	Peste vîrstă
1990	9.8	18.1	14.5	12.8	8.3	1.2	57.0	44	13.0
1995	7.6	19.0	15.8	13.1	9.0	1.3	55.0	41	14.0
2000	5.8	17.1	17.7	13.8	9.4	1.2	48.0	34	14.0
2005	4.9	13.4	19	13.7	10.1	1.5	40.0	26	14.0
2010	5.1	10.7	17.2	14.6	10.2	1.9	35.0	21	14.0
2015	5.2	10.0	13.3	17.0	10.9	2.1	35.0	21	15.0
2020	5.0	10.4	10.7	19.8	13.1	2.5	40.0	21	18.0

Sursa: Raport "Perspectivele demografice mondiale: Ediția 2004"

Departamentul afacerilor economice și sociale de selectare a populației a Secretariatului ONU, <http://esa.un.org/unpp>

Tabelul 3.

Perioada	Schimbarea numărului populației, mii locuitori	Sporul populației, %	Coeficientul brut (la 1000 locuitori)		Rata totală a fertilității	Coeficientul net al reproducerii	Mortalitatea infantilă (la 1000 nașteri)	Durata așteptată a vieții (ani)		
			mortalitate	natalitate				totală	masculin	feminin
1990-1995	-5	-0.12	15.5	11.1	2.11	0.95	29.0	67.3	63.6	70.9
1995-2000	-13	-0.30	12.0	11.7	1.56	0.73	27.6	66.2	62.4	70.0
2000-2005	-14	-0.33	10.1	11.5	1.23	0.57	25.8	67.5	63.7	71.1
2005-2010	-9	-0.22	10.5	10.8	1.21	0.57	22.6	69.6	66.0	73.1
2010-2015	-9	-0.22	10.6	10.9	1.25	0.59	20.9	70.8	67.2	74.2
2015-2020	-12	-0.29	10.2	11.2	1.32	0.62	19.2	71.8	68.3	75.1

Tabelul 4.

Perioada	Coeficientul mortalității infantile			Mortalitatea în vîrstă sub 5 ani (la 100 nașteri)		
	total	masculin	feminin	total	masculin	feminin
1990-1995	29.0	31.6	26.2			
1995-2000	27.6	30.0	25.0	32.0	35.0	29.0
2000-2005	25.8	27.8	23.6	31.0	34.0	28.0
2005-2010	22.6	24.2	20.8	28.0	30.0	26.0
2010-2015	20.9	22.2	19.5	26.0	28.0	24.0
2015-2020	19.2	20.5	17.8	24.0	26.0	22.0